

Gero Buhmann, Isabell Feigel,
Babett Friedewold, Britta ter Jung,
Gerhard Lühr, Anette Strecker,
Bernhard Wiggelinghoff

opracowanie merytoryczne wersji polskiej:
Beata Wach-Mińkowska,
Dominika Gortatewicz

Fryzjerstwo. Tom I

Podstawy fryzjerstwa

Podręcznik



rea

technik usług fryzjerskich
fryzjer

kwalfikacja A.19

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach na podstawie opinii rzeczoznawców: **dr Zofii Krzywickiej-Vauthier, dr. Wojciecha Baranowskiego, mgr Danuty Matuszewskiej.**

Typ szkoły: **technikum, zasadnicza szkoła zawodowa.**

Zawód: **technik usług fryzjerskich, fryzjer.**

Kwalifikacja: **A.19.**

Rok dopuszczenia: **2013.**

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne sp. z o.o., Warszawa 2014

© Copyright by Wydawnictwo REA s.j., Warszawa 2013

Wydanie I (2014)

ISBN: 978-83-02-14765-4

Redaktor prowadzący: **Stanisław Grzybek**

Redakcja: **Barbara Gers**

Tłumaczenie: **Magdalena Jałowiec-Sawicka**

Projekt okładki: **Radosław Pazdrijowski**

Skład i łamanie: **Shift_Enter**

Wydano nakładem Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych sp. z o.o.

Do opracowania podręcznika wykorzystano materiały z publikacji: Fryzjerstwo wraz z poradami kosmetycznymi (Haut und Haar-Friseurfachkunde, Verlag Europa-Lehrmittel, wyd. II 2003 i wyd. V 2009; Haut und Haar. Arbeitsbuch, Lernfelder 1-5, wyd. I 2008), REA, Warszawa 2011 oraz Stylizacja – elementy projektowania fryzur (Frisuren, Farben, Make up – Zeichen und Gestalten, Verlag Europa-Lehrmittel, wyd. III 2004), REA, Warszawa 2006, za zgodą wydawnictwa Verlag Europa-Lehrmittel, Nourney, Vollmer GmbH & Co. KG, 42781 Haan-Gruiten (Germany).

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

Tel.: 22 576 25 00

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Druk i oprawa: Trans-Druk Sp. Jawna

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni


Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Wprowadzenie do zawodu fryzjera	11
Struktura organizacyjna salonu fryzjerskiego	19
Rozdział 1. Bezpieczeństwo i higiena pracy fryzjera	25
1.1. Bezpieczne wykonywanie usług	28
1.1.1. Ergonomia	28
1.1.2. Wypadek przy pracy	29
1.1.3. Przepisy przeciwpożarowe.	32
1.1.4. Ochrona środowiska	34
1.1.5. Wymagania sanitarnohigieniczne dotyczące salonu	35
1.1.6. Organy państwowe sprawujące nadzór nad warunkami pracy	35
1.2. Projektowanie salonu fryzjerskiego	36
1.2.1. Szatnie i pomieszczenie sanitarnohigieniczne	37
1.2.2. Pomieszczenie socjalne	38
1.2.3. Odzież ochronna	39
1.2.4. Preparaty kosmetyczne, przybory, urządzenia i narzędzia	39
1.3. Czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy	40
1.3.1. Czynniki fizyczne	41
1.3.2. Czynniki chemiczne	43
1.3.3. Czynniki psychiczne	44
1.3.4. Czynniki biologiczne	47
1.3.4.1. Choroby zakaźne	48
1.3.4.2. Wirusy krwiopochodne	50
1.4. Ochrona indywidualna – profilaktyka zakażeń	53
1.4.1. Higiena rąk	54
1.4.2. Używanie rękawic ochronnych	56
1.5. Dekontaminacja	61
1.5.1. Dezynfekcja	61
1.5.2. Sterylizacja	64
1.6. Choroby zawodowe i inne dolegliwości związane z wykonywaniem zawodu fryzjera	67
1.6.1. Choroby narządu ruchu	67
1.6.1.1. Entezopatie, czyli choroby przyczepów ścięgien	69
1.6.1.2. Zespół cieśni nadgarstka	69
1.6.1.3. Przewlekłe zespoły bólowe kręgosłupa	69
1.6.1.4. Schorzenia stóp	72
1.6.2. Choroby układu krążenia	77
1.6.2.1. Żylaki	79
1.6.2.2. Zapalenie zakrzepowe żył	80

1.6.3.	Choroby alergiczne	81
1.6.3.1.	Pokrzywka	82
1.6.3.2.	Obrzęk naczynioruchowy	82
1.6.3.3.	Wyprysk kontaktowy (kontaktowe zapalenie skóry)	83
1.6.3.4.	Wyprysk z podrażnienia	84
1.6.3.5.	Wyprysk potnicowy	84
1.6.3.6.	Atopowe zapalenie skóry	84
1.6.3.7.	Wstrząs anafilaktyczny	84
1.6.4.	Choroby układu oddechowego	85
1.6.4.1.	Infekcje dróg oddechowych	86
1.6.4.2.	Alergiczny nieżyt nosa	86
1.6.4.3.	Astma	86
1.6.5.	Choroby narządu wzroku	87
1.6.5.1.	Zespół suchego oka	87
1.7.	Zasady udzielania pierwszej pomocy	90
1.7.1.	Czynności podczas udzielania pierwszej pomocy	92
1.7.2.	Postępowanie z osobą nieprzytomną	93
1.7.3.	ABC reanimacji	95
1.7.4.	Omdlenie	97
1.7.5.	Zadławienie	98
1.7.6.	Krwawienia	99
1.7.7.	Oparzenia	100
1.7.8.	Porażenie prądem elektrycznym	101
Rozdział 2. Wstęp do fryzjerstwa		103
2.1.	Kreski i linie	105
2.1.1.	Linie we fryzurze	109
2.1.2.	Linie twarzy	112
2.1.3.	Linie konturowe włosów	113
2.1.4.	Linie prowadzenia grzebienia	116
2.2.	Narzędzia i techniki wykonania szkiców i rysunków	119
2.2.1.	Technika ołówka	121
2.2.2.	Technika kredki	122
2.2.3.	Technika markera	123
2.2.4.	Technika kredki pastelowej	124
2.2.5.	Technika akwareli	125
2.2.6.	Technika łączona: kredka, marker, farba plakatowa	127
2.3.	Kształty we fryzjerstwie	128
2.3.1.	Kształty twarzy i głowy	129
2.3.2.	Profile twarzy	137

2.4.	Kolory we fryzjerstwie	138
2.4.1.	Barwy komplementarne	139
2.4.2.	Temperatura barw	141
2.5.	Światłocień i proporcje	143
2.6.	Budowa głowy i twarzy	150
2.6.1.	Budowa głowy dziecka	150
2.6.2.	Budowa głowy osoby dorosłej	150
2.6.3.	Rysowanie elementów twarzy	152
2.7.	Sprzęt fryzjerski	154
2.7.1.	Podział narzędzi fryzjerskich	154
2.7.1.1.	Surowce stosowane do wyrobu grzebieni	154
2.7.1.2.	Rodzaje grzebieni	155
2.7.1.3.	Czyszczenie i konserwacja grzebieni fryzjerskich	157
2.7.2.	Narzędzia tnące	158
2.7.2.1.	Narzędzia dwuostrzowe	158
2.7.2.2.	Narzędzia jednoostrzowe	163
2.7.2.3.	Konserwacja i czyszczenie narzędzi tnących	165
2.7.3.	Przybory fryzjerskie	167
2.7.4.	Odzież ochronna i materiały jednorazowe	172
2.7.5.	Aparaty fryzjerskie	173
2.7.6.	Programy komputerowe we fryzjerstwie	176

Rozdział 3. Aspekty biologiczno-chemiczne we fryzjerstwie

179

3.1.	Budowa skóry	181
3.1.1.	Naskórek (epidermis)	181
3.1.2.	Skóra właściwa (corium)	183
3.1.3.	Tkanka podskórna (subcutis)	184
3.2.	Funkcje skóry	185
3.2.1.	Funkcje ochronne	185
3.2.2.	Funkcje adaptacyjne skóry	186
3.2.3.	Przewodzenie bodźców	187
3.2.4.	Udział skóry w przemianie materii	188
3.3.	Budowa i fizjologia włosów	189
3.3.1.	Mieszek włosowy	189
3.3.2.	Budowa włosa	191
3.3.3.	Naturalna wymiana włosów	196
3.3.4.	Uszkodzenia włosów	199
3.3.5.	Anomalie w budowie włosów	201
3.3.6.	Typy włosów ludzkich	203
3.3.7.	Rodzaje włosów	205

3.4.	Właściwości włosów	206
3.4.1.	Fizyczne właściwości włosa	206
3.4.1.1.	Odporność na zrywanie	207
3.4.1.2.	Ładunek elektryczny	208
3.4.1.3.	Elastyczność i sprężystość	208
3.4.1.4.	Plastyczność	208
3.4.1.5.	Rozciągliwość	209
3.4.1.6.	Higroskopijność	210
3.4.2.	Chemiczne właściwości włosów	211
3.4.2.1.	Właściwości kapilarne	211
3.4.2.2.	Zdolność wchłaniania	211
3.4.2.3.	Struktura subtelna – wrażliwość na kwasy i zasady	212
3.4.3.	Anatomiczne właściwości włosów	213
3.4.3.1.	Kierunek wzrostu włosów	214
3.4.3.2.	Naturalny skręt włosów	215
3.4.3.3.	Grubość włosa	215
3.5.	Zmiany chorobowe na skórze głowy	216
3.5.1.	Wytwarzanie łoju	216
3.5.2.	Zmiany chorobowe na skórze głowy	218
3.5.2.1.	Łuszczyca	218
3.5.2.2.	Kaszaki	219
3.5.3.	Zaburzenia barwnikowe	220
3.5.3.1.	Piegi	220
3.5.3.2.	Ostuda	221
3.5.3.3.	Bielactwo	221
3.5.3.4.	Albinizm	222
3.5.4.	Łysienie	222
3.5.4.1.	Łysienie androgenowe mężczyzn	222
3.5.4.2.	Łysienie androgenowe kobiet	223
3.5.4.3.	Łysienie plackowate	224
3.5.5.	Hirsutyzm	224
3.6.	Choroby zakaźne skóry	224
3.6.1.	Choroby wirusowe skóry	225
3.6.1.1.	Opryszczka zwykła	225
3.6.1.2.	Ospa wietrzna i półpasiec	226
3.6.1.3.	Brodawki zwykłe	226
3.6.2.	Choroby bakteryjne skóry	226
3.6.2.1.	Zapalenie mieszków włosowych	227
3.6.2.2.	Figówka	227
3.6.2.3.	Czyrak	228
3.6.2.4.	Liszajec zakaźny	228

3.7. Choroby grzybicze	228
3.7.1. Grzybice owłosionej skóry głowy	230
3.7.1.1. Grzybica strzygąca powierzchowna owłosionej skóry głowy	230
3.7.1.2. Grzybica drobnozarodnikowa powierzchowna owłosionej skóry głowy	231
3.7.2. Grzybica skóry gładkiej	231
3.7.2.1. Łupież pstry	231
3.7.2.2. Grzybica paznokci	232
3.7.2.3. Drożdżycza paznokci	232
3.7.2.4. Łupież łojotokowy	232
3.7.2.5. Łupież zwykły	233
3.7.2.6. Mechanizm powstawania łupieżu	235
3.7.2.7. Związki chemiczne jako czynnik sprzyjający złuszczeniu się naskórka	235
3.8. Choroby pasożytnicze skóry	236
3.8.1. Wszy ludzkie	236
3.8.2. Świerzbowiec ludzki	239
3.9. Chemia preparatów stosowanych do zabiegów fryzjerskich	240
3.9.1. Mieszanki	241
3.9.2. Zasady	242
3.9.3. Kwasy	243
3.9.4. Procesy utleniania	244
3.9.5. Reakcje redukcji	245
3.9.6. Wartość pH	246
3.9.7. Reakcje zobojętniania	247
3.9.8. Roztwory buforowe	249
3.9.9. Kationowe i anionowe substancje aktywne	250
3.9.10. Alkohole	251
3.9.11. Tłuszcze	252
3.9.12. Środki powierzchniowo czynne w preparatach fryzjerskich	253
3.9.13. Polimery w preparatach fryzjerskich	255
3.9.14. Emulsje	256
3.10. Preparaty fryzjerskie	257
3.10.1. Preparaty utrwalające fryzurę	257
3.11. Substancje zawarte w preparatach do stylizacji i utrwalania fryzur	260
3.12. Silikony w preparatach fryzjerskich	261

2.7

SPRZĘT FRYZJERSKI*

2.7.1

PODZIAŁ NARZĘDZI FRYZJERSKICH

Narzędzia fryzjerskie podzielone są na podstawowe grupy, takie jak grzebienie oraz narzędzia tnące.

2.7.1.1 Surowce stosowane do wyrobu grzebieni

Grzebienie wykonane są z różnorodnych materiałów, jak drewno, utwardzana guma, tworzywo sztuczne (celuloid, perlon, nylon, karbon), metal albo róg. W zależności od materiału grzebienie są w procesie produkcji wycinane, odciskane albo odlewane. W praktyce fryzjerskiej sprawdziły się grzebienie z **utwardzanej gumy**. Nie zaleca się używania **grzebieni z tworzywa sztucznego**, bo bardzo łatwo przyjmują ładunki elektryczne. Poza tym produkowane są metodą odlewu wtryskowego, co prowadzi do tego, że mają zęby o ostrych kantach, które uszkodzają włosy i ranią skórę. Jedyną zaletą tych grzebieni jest ich niska cena. Grzebienie z **rogu** są natomiast bardzo drogie, ale w zamian za to są bardzo przyjazne dla włosów, ponieważ róg, tak jak włosy, składa się z keratyny. Grzebienie tego typu są ręcznie wycinane.

Grzebienie drewniane wykonane są najczęściej z hebanu, który się trnie do odpowiedniego kształtu. Grzebienie z drewna są mało odporne na wilgoć, łamliwe i poza tym – drogie.

Grzebienie metalowe mogą wywoływać u klientów alergie i są zbyt twarde, to znaczy podczas czesania niewystarczająco elastyczne. Ponieważ działają antystatycznie, wykorzystywane są w produkcji peruk i tresek.

Prawdziwie **profesjonalny grzebień** powinien:

- być przyjazny dla włosów;
- dobrze leżeć w dłoni i umożliwiać niemęczącą pracę;
- być łatwy do wyczyszczenia;
- wytrzymywać codzienne, dłuższe obciążenia;
- być odporny na działanie wody i chemikaliów;
- mieć wyszlifowane zęby i zaokrąglone końce;
- mieć zaokrąglone końce zębów;
- mieć ergonomiczny kształt;

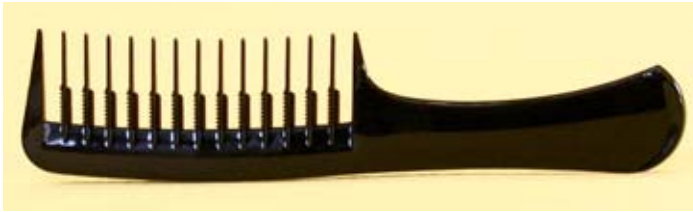
* PKZ(A.k)(12)(10)

- być odporny na naładowania elektryczne;
- być bardzo elastyczny;
- być odporny na działanie wysokich temperatur.

Rodzaje grzebieni

2.7.1.2

Grzebień z uchwytem – używany do rozczesywania włosów przed myciem i po myciu, pomocny przy nakładaniu odżywek na całą długość włosów.



Grzebień uniwersalny – używany podczas strzyżenia włosów, układania fal i podczas wykonywania ondulacji wodnej.



Grzebień do strzyżenia – używany do rozdzielania i przeczesywania włosów podczas strzyżenia.



Grzebień do układania fal – o wygiętym grzbiecie, umożliwia układanie fal na niektórych partiach włosów, nie naruszając gotowych już części fryzury.



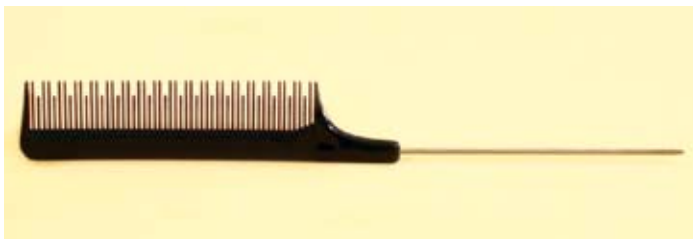
Grzebień ze szpikulcem plastikowym – służy do oddzielania, rozluźniania i podnoszenia wybranych partii uczesania.



Grzebień ze szpikulcem metalowym – służy do oddzielania bardzo cienkich pasemek włosów, np. przy wykonywaniu ondulacji wodnej.



Grzebień do tapirowania – o na przemian krótkich i długich zębach. Ułatwia naczesanie wierzchniej warstwy włosów na warstwę włosów tapirowanych.



Stylery – grzebień o szerokich, luźno rozstawionych zębach służy do nadania uczesaniu puszystości. Używany również do przeczesywania włosów podczas mycia oraz rozprowadzania pianki utrwalającej.



Grzebień fryzjerski do strzyżenia ma prawie taką samą grubość po stronie większych i mniejszych zębów i jest stosunkowo stabilny, by zagwarantować prostą linię podczas strzyżenia nad grzebieniem. Można wykorzystywać go uniwersalnie do prawie wszystkich strzyżeń.



Grzebień do cieniowania. Jego koniec z drobnymi ząbkami jest ekstremalnie wąski i bardzo giętki. Dzięki temu przy konturach przylega dokładnie do skóry i dlatego można skraćć włosy tuż przy skórze głowy. Często jest stosowany do strzyżenia zarostu. Im bardziej postrzępione ma być uczesanie, tym mniej ważny jest porządek w ułożeniu włosów w ramach jednego pasma. W przeciwieństwie do niezwykle dokładnych fryzur Vidal Sassoon dzięki strzyżeniu „z wolnej ręki” bez grzebienia albo dzięki stosowaniu grzebienia o grubych zębach wprowadzamy do fryzury nieład – konieczne jest zachowanie linii prowadzącej. Dzięki temu swobodnie opadające włosy będą postrzępione i naturalne, nie będą widoczne żadne odcinające się kanty.



Czyszczenie i konserwacja grzebieni fryzjerskich

2.7.1.3

Grzebień po zakończeniu zabiegu należy oczyścić z włosów i wydezynfekować. Grzebień z rogu i z drewna wyginają się pod wpływem wilgoci i ciepła, dlatego też nie wolno wkładać ich na dłuższy czas do roztworu szamponu. Grzebień wykonany z tych materiałów mogą być używane tylko z przeznaczeniem osobistym dla jednego klienta.

2.7.2

NARZĘDZIA TNĄCE

Narzędzia tnące dzielą się na narzędzia jednoostrzowe i dwuostrzowe

2.7.2.1

Narzędzia dwuostrzowe

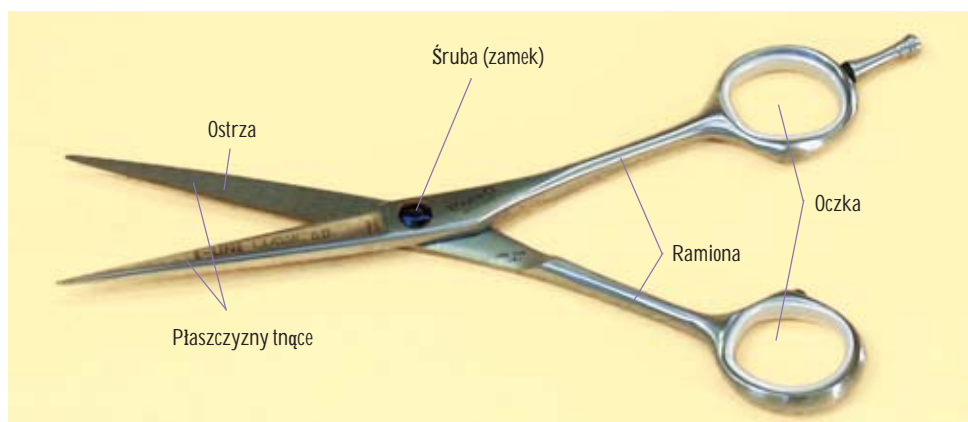
Nożyczki fryzjerskie

Nożyczki fryzjerskie wykonywane są przede wszystkim ze stali nierdzewnej, ale także mogą mieć ostrza z tytanu lub specjalnej ceramiki. Zależnie od życzeń fryzjera, w salonie fryzjerskim mogą być stosowane również nożyczki z materiałów innych niż stal nierdzewna.

Budowa nożyczek fryzjerskich

Każde nożyce mają:

- płaszczyzny tnące,
- ostrza,
- śrubę, nazywaną też zamkiem,
- ramiona,
- oczka.



Rys. 2.95. Budowa nożyczek fryzjerskich

Cechy świadczące o dobrej jakości nożyczek fryzjerskich

Bufor umieszczony jest między oczkami nożyczek. Jego zadaniem jest zmniejszenie lub całkowite wyeliminowanie tzw. efektu kłapania. Bufor może być standardowy, zmniejszający stukot nożyczek, albo pokryty elastycznym tworzywem, zapewniający pracę całkowicie bezgłośnie.

Oczka i podpórka na palec

Oczka w nożyczkach fryzjerskich muszą być dopasowane do grubości palców użytkownika, aby mógł on kontrolować ich prowadzenie podczas cięcia. Pierścienie z gumy umożliwiają indywidualne dopasowanie oczek do grubości palców i jednocześnie zapobiegają ciągłemu kontaktowi z materiałem, z jakiego wykonane są nożyczki, co mogłoby ewentualnie wywoływać alergię. **Podpórka na palec** powoduje, że nożyczki są bardziej ergonomiczne i dają większą pewność w prowadzeniu cięcia.

Rodzaje ostrzy

Ostrza uzębione umożliwiają bardzo precyzyjne cięcie, ale nie nadają się do cięcia przeredzającego zbyt gęste włosy i do stosowania w technice strzyżenia zwanej cięciem ślizgowym powierzchni włosów opadających naturalnie, bez unoszenia kosmyków ręką. **Ostrza nieuzębione** tną bardziej miękko, można je stosować we wszystkich technikach strzyżenia.

Wielkość nożyczek fryzjerskich

Nożyczki fryzjerskie dostępne są w różnych wielkościach. W praktyce najczęściej używa się nożyczek o rozmiarze 5–6 cali, to jest około 12,7–15,24 cm. Przy wyborze nożyczek należy kierować się przede wszystkim wielkością ręki użytkownika, a potem ich przeznaczeniem. Nożyczki fryzjerskie nie powinny być dłuższe niż wyciągnięta dłoń osoby mającej się nimi posługiwać.

Małe nożyczki fryzjerskie nadają się szczególnie do strzyżenia z ręki i do wykonywania konturów, przede wszystkim w okolicach ucha. Również przy strzyżeniu ślizgiem małe nożyczki lepiej leżą w dłoni. Duże nożyczki fryzjerskie nadają się przede wszystkim do strzyżenia nad grzebieniem i nad palcami oraz do strzyżenia przejść.



Rys. 2.96. Dopasowanie wielkości nożyczek do wielkości dłoni

Formy nożyczek

Nożyczki fryzjerskie mogą mieć różne formy.

Najczęściej spotykane to:

- klasyczna,
- chiro,
- ergonomiczna,
- offsetowa.

Forma klasyczna (nożyce klasyczne)

Ramiona i płaszczyzny tnące mają taką samą budowę. Są to nożyczki wszechstronnego zastosowania.



Rys. 2.97. Nożyce klasyczne

Forma chiro

Nazwa „forma chiro” wywodzi się od podobnych w wyglądzie instrumentów chirurgicznych. Oczka są tutaj usytuowane na zewnątrz ramion. Jednocześnie odległość śruby od oczek jest większa niż ostrza. Dzięki temu uzyskujemy silniejszy efekt działania dźwigni, co pozwala na użycie mniejszej siły podczas strzyżenia. Jednocześnie odciążona zostaje muskulatura kciuka, ponieważ punkty zamknięcia są szeroko rozstawione.



Rys. 2.98. Nożyczki chiro

Forma ergonomiczna

Nożyczki o ergonomicznym kształcie uwzględniają naturalne ustawienie i ruch dłoni. Oczko na kciuk jest przesunięte do przodu, co po pierwsze umożliwia przyjemne trzymanie nożyczek w dłoni i posługiwanie się nimi, a po drugie pozwala uniknąć permanentnego przekręcania nadgarstka podczas strzyżenia. Jednocześnie na ramieniu palca serdecznego znajduje się niewielkie wzniesie-

nie do prowadzenia palca środkowego i wskazującego. Dzięki temu można prowadzić dłoń znacznie spokojniej.



Rys. 2.99. Nożyczki ergonomiczne

Forma offsetowa

Angielskie słowo „offset” oznacza przesunięcie. W przypadku nożyczek takiego określenia używamy do form, których ramię po stronie kciuka jest krótsze o jedno oczko od drugiego ramienia. W ten sposób droga kciuka zostaje jeszcze dodatkowo skrócona, a ruch cięcia staje się jeszcze szybszy. Jednocześnie dłoń jest bardziej odprężona niż w przypadku formy ergonomicznej.



Rys. 2.100. Nożyczki offsetowe

„Gorące nożyczki – system termocięcia”

Ostrza tych nożyczek rozgrzewają się do temperatury 150 stopni. Podczas strzyżenia substancja sklejąca znajdująca się na końcu włosa zostaje utwardzona. Dzięki temu zalakowaniu włos zachowuje naturalne substancje pielęgnujące i nawilżające, co chroni go przed wysuszeniem i postrzępieniem końcówek. Włosy nabierają połysku, puszystości i elastyczności. Dzięki wielokrotnemu zastosowaniu można również uniknąć rozszczepiania końcówek włosa. Oprócz nożyczek istnieją jeszcze degażówki jednostronne i brzytwy umożliwiające strzyżenie na gorąco.



Rys. 2.101. Nożyczki do termocięcia

Nożyczki do przerzedzania pasm włosów – degażówki jednostronne (nożyce modelujące)

Degażówki jednostronne mają tylko jedno ostrze uzębione. Tak zbudowane ostrza obcinają około 50% uchwyconego kosmyka włosów. Nożyce modelujące stosuje się głównie do uzyskania jednolitego przejścia wystopniowanych partii uczesania.



Rys. 2.102. Degażówki jednostronne

Nożyczki do przerzedzania – degażówki obustronne (nożyce efilujące)

Nożyce efilujące mają obydwa ostrza uzębione. Tak zbudowane ostrza wycinają jedynie około 1/3 uchwyconego kosmyka włosów. Używa się ich głównie do personalizacji włosów metodą na sucho.



Rys. 2.103. Degażówki obustronne

Maszynki do strzyżenia włosów

Elektrycznych maszynek do strzyżenia używamy do przycinania konturów, wygładzania i cieniowania. Czasami wykonuje się nimi całość strzyżenia, tzw. strzyżenie maszynką. Dzięki wymianie głowic tnących możliwa jest regulacja wysokości cięcia. Najczęściej maszynki mogą ciąć na wysokości 1/20 i 1/10 oraz 1 i 3 mm. Do uzyskania innych wysokości cięcia stosuje się specjalne wymienne, nakładane grzebienie nasadki.

Maszynki mają zwykle dwie prędkości. Wolnego biegu używa się przy strzyżeniu konturów, przejść między różnymi partiami fryzury i do cienkich, miękkich



Rys. 2.104. Maszynki elektryczne

włosów. Szybszego biegu używa się do wszystkich rodzajów strzyżenia metodą na sucho i na mokro.

Obecnie większą popularnością od tradycyjnej maszynki elektrycznej cieszą się bezkablowe maszynki z akumulatorem. Dają one większą swobodę ruchów i dzięki swym niewielkim rozmiarom są bardziej ergonomiczne.

Narzędzia jednoostrzowe

2.7.2.2

Narzędzia jednoostrzowe pełnią tę samą rolę, co nożyczki: służą do różnicowania długości włosów.

Ich konstrukcja wzorowana jest na konstrukcji brzytwy. Najpowszechniej używanym narzędziem do różnicowania długości włosów jest tzw. tempera. Tempera ma wymienne, dwustronne ostrze. Stopień różnicowania długości włosów reguluje się stopniem nacisku tempery na naciągnięty kosmyk. Tempery używa się wyłącznie przy stryżeniu włosów sposobem na mokro.

Tempera

Tylko jedno z ostrzy jest uzębione. Zęby nie mają funkcji tnącej i wystają ponad właściwe ostrze, korygując jego pracę. Nieuzębione ostrze tnie podobnie jak brzytwa – daje mniejszą możliwość cieniowania. Uzębione ostrze używane jest do personalizacji fryzury i silnej gradacji partii uczesania. Włosy strzyżemy, prowadząc ostrze drobnymi ruchami od góry kosmyka w kierunku jego końca.



Rys. 2.105. Tempera

Brzytwy

W praktyce fryzjerskiej rozróżniamy brzytwę tradycyjną i brzytwę o wymiennych ostrzach. Oba narzędzia są brzytwami, które stosujemy do wykonywania następujących czynności:

- golenia brody;
- podgłania konturów;
- podgłania włosów na karku;
- strzyżenia;
- różnicowania długości włosów.

W przypadku strzyżenia za pomocą brzytwy tradycyjnej albo z wymiennym ostrzem (narzędzie brzytwopodobne) uzyskujemy miękkie i łagodnie przebiegające kontury fryzury. Włosy nabierają luźnej puszystości. Do codziennej pracy z brzytwami potrzebujemy ostrych ostrzy, bo dzięki temu unikamy uszkodzenia łodygi włosa, a strzyżenie jest równomierne.

Brzytwa tradycyjna ma stałe ostrze, które przed każdym użyciem trzeba naostrzyć za pomocą specjalnego rzemienia i pasty. Obecnie, głównie ze względów higienicznych, nie stosuje się ich w salonach. Wykorzystuje się brzytwy z wymiennymi (jednorazowymi) ostrzami.

W przypadku **noża chińskiego** można natomiast łatwo wymienić tępe ostrze i unikać w ten sposób pracochłonnego, częstego ostrzenia.



Rys. 2.106. Brzytwa tradycyjna



Rys. 2.107. Nóż chiński

Jednocześnie przestrzega się zasad higieny, które przewidują użycie dla każdego klienta nowego ostrza. Rozróżniamy tutaj formę krótką i formę długą, które dają fryzjerowi podobne możliwości jak tempera.

Konserwacja i czyszczenie narzędzi tnących

2.7.2.3

Nożyczki fryzjerskie to precyzyjne narzędzie, które wymaga szczególnej pielęgnacji i konserwacji. W praktyce każdy fryzjer powinien używać własnych nożyczek. Właściwości tnące każdych nożyczek z biegiem czasu dostosowują się do indywidualnego sposobu posługiwania się nożyczkami przez fryzjera. Narzędzia tnące przechowujemy tak, aby nikt nie mógł się nimi zranić. W handlu oferowane są specjalne pokrowce na nożyczki. W ten sposób można jednocześnie zapobiec upadkowi nożyczek na podłogę, co mogłoby uszkodzić wrażliwe ostrza i sprawić, że nożyczki staną się bezużyteczne.

Przed wszystkim obowiązuje zasada, że podczas zabiegów, przy których może dojść do zranienia skóry, wolno korzystać jedynie ze zdezynfekowanych narzędzi. Dla każdego narzędzia obowiązują określone sposoby dezynfekcji i sterylizacji. Dezynfekcję należy przeprowadzać po każdym użyciu i każdym zabiegu, ale jest ona absolutnie konieczna przede wszystkim po zranieniu i odnosi się do wszystkich narzędzi, które miały jakikolwiek kontakt z krwią albo ewentualnie zakażonymi płynami ustrojowymi.

Ochrona przed rozprzestrzenianiem się drobnoustrojów chorobotwórczych przez zanieczyszczone narzędzia

- Zakładamy nieprzepuszczające płynów rękawiczki, które nie wywołują alergii.
- Nożyczki, ostrza tnące i maszynki, spinki i grzebienie oczyszczamy z ostrzyżonych włosów i wkładamy do kąpieli dezynfekującej.
- Pelerynkę pierzemy w dezynfekującym proszku.
- Powierzchnie robocze i krzesło dezynfekujemy środkiem w sprayu.
- Wymienne ostrza maszynek, chusteczki kosmetyczne, wate, jednorazowe rękawiczki i ewentualnie włosy wkładamy do szczelnie zamykanego plastikowego worka i wyrzucamy do specjalnego pojemnika.
- Nożyczki, ostrza tnące i maszynki po dezynfekcji należy oczyścić i ewentualnie naoliwić.

Konserwacja nożyczek fryzjerskich

- Nożyczki lekko otwieramy i za pomocą miękkiej szmatki albo pędzla usuwamy z nich resztki ostrzyżonych włosów.
- Ostrza chwytamy od tyłu ściereczką zanurzoną w środku dezynfekującym i wycieramy w kierunku czubka.
- Oliwimy zamek nożyczek za pomocą dwóch kropel oliwy naniesionych pomiędzy powierzchnie tnące.
- Kilkakrotnie otwieramy i zamykamy nożyczki, aby oliwa dobrze się rozprowadziła.

- Dociągamy śrubę.
- Często używane nożyczki powinny być przynajmniej raz do roku ostrzone i szlifowane przez fachowca.



Rys. 2.108. Czyszczenie nożyczek fryzjerskich

Konserwacja maszynki do strzyżenia

- Przed przystąpieniem do czyszczenia i konserwacji należy wyłączyć urządzenie, a w przypadku maszynek na prąd – wyciągnąć wtyczkę z gniazdka.
- Za pomocą delikatnego pędzla usuwamy resztki ostrzyżonych włosów.
- W przypadku silnego zabrudzenia obudowę należy przetrzeć wilgotną ściereczką, a następnie wytrzeć do sucha.
- Zabrudzenia na ładowarce i wtyczce oczyścimy ściereczką zanurzoną w alkoholu.
- Głowica tnąca musi być dokładnie zdezynfekowana i naoliwiona.



Rys. 2.109. Oliwienie głowicy tnącej w maszynce do strzyżenia włosów

Konserwacja brzytwy tradycyjnej i brzytwy o wymiennych ostrzach

- Ostrze brzytwy wymieniamy po każdym jej użyciu.
- Brzytwę wycieramy starannie chusteczką zwilżoną środkiem dezynfekującym.
- Okładkę również dokładnie oczyszczamy z resztek ostrzyżonych włosów i przecieramy środkiem dezynfekującym.
- Doszlifowanie ostrza brzytwy powinno być wykonywane przez fachowca w celu ochrony wrażliwego narzędzia.

PRZYBORY FRYZJERSKIE

2.7.3

Grupa przyborów fryzjerskich jest najliczniejsza, bo zalicza się do niej między innymi różnego rodzaju szczotki, wałki, miseczki, pędzelki itp.

Szczotki fryzjerskie

W przypadku szczotek mamy do czynienia z różnicami w materiale, z jakiego zostały one wykonane, oraz w sposobie mocowania szczeciny. Szczotki zbudowane są z uchwyty i ze szczeciny. Uchwyt może być z drewna (najczęściej lakierowanego), z metalu albo z tworzywa sztucznego. Szczecina może być szczecina świńska, albo może być zrobiona z metalu czy tworzywa sztucznego. Również tutaj obowiązują zasady podobne jak w przypadku grzebieni. Naturalny materiał, taki jak szczecina świńska, jest drogi, ale bardzo przyjazny dla włosów. Występują jednak także formy mieszane – materiału naturalnego oraz tworzywa sztucznego. Metalowa szczecina wykonywana jest najczęściej na słupkach z bardzo cienkiego drutu. Aby były one elastyczne, wpuszczane są w gumowe osłonki. Taka szczecina ugina się podczas szczotkowania. Praktyczne jest to, że nie powodują elektrostatycznego naładowania włosów, a podczas suszenia przewodzą ciepło. Przeciwno nim przemawia to, że drapią skórę głowy. Ważnym kryterium wyboru szczotek jest elastyczność i odpowiednia twardość szczeciny. Umożliwiają one dobre wyszczotkowanie włosów. Poza tym powinny mieć zaokrągloną szczecinę, aby chronić włosy i skórę głowy. Różnice występują również w sposobie mocowania szczeciny. Może być ona wpuszczana, wklejana albo nabijana, przy czym ten pierwszy wariant jest najtrwalszy i najdroższy.



Rys. 2.110. Szczotka do masażu włosów i skóry głowy

Rozróżniamy szczotki do modelowania oraz do czesania i układania włosów. Istnieją też specjalne **szczotki do masażu włosów i skóry** głowy. Stosuje się je podczas mycia włosów w celu pobudzenia ukrwienia i rozprowadzenia produktów do pielęgnacji oraz do usunięcia łupieżu. Zastosowane na suchych włosach służą do pobudzania ukrwienia i odprężenia.

Szczotek do czesania i układania włosów fryzjer używa do wyczesania włosów przed myciem, do uporządkowania włosów przed nakręceniem na wałki albo do wyczesania włosów przed nałożeniem treski.

Poza tym szczotki te w przypadku dłuższych włosów służą do rozprowadzania łoju lub środków pielęgnacyjnych na całej długości włosa, tak aby błyszczał i był elastyczny. Szczotki dla mężczyzn są mniejsze niż te dla kobiet.



Rys. 2.111. Szczotki do czesania i układania włosów

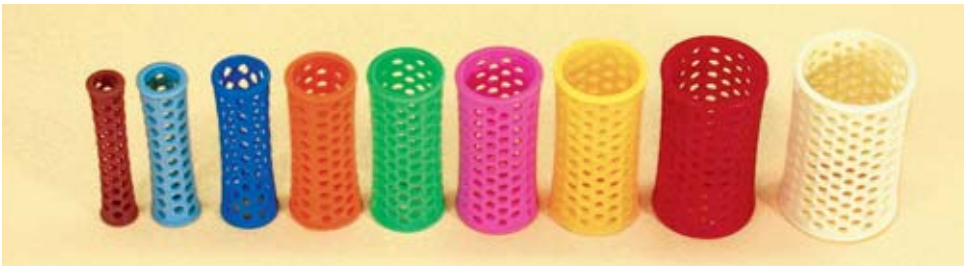
Wałki fryzjerskie

Wałki to przybory używane do zmiany kształtu włosów. Różne kolory pomagają rozróżnić średnice wałków. W zależności od grubości zastosowanych wałków fryzura nabiera większej lub mniejszej sprężystości. Wałki przymocowujemy za pomocą szpilek z drutu albo z tworzywa sztucznego.

W użyciu są następujące wałki:

- wałki z tworzywa sztucznego;
- wałki druciane (często z wypustkami);
- wałki metalowe pokryte warstwą tworzywa sztucznego;
- wałki, które można łączyć „na rzep”;
- gorące wałki.

warto
wiedzieć



Rys. 2.112. Wałki

Poza tym fryzjer może wykonać loki i fale za pomocą wałków do trwałej ondulacji lub papilotów. W tym celu nawijamy wilgotne włosy na wałki i suszymy suszarką lub poddajemy działaniu np. płynu do trwałej.



Rys. 2.113. Wałki i papiloty

Miski i pędzelki do farbowania

Wykonane są ze specjalnych materiałów, które nie absorbują pigmentów zawartych w farbach do włosów i nie są wrażliwe na działanie preparatów chemicznych.



Rys. 2.114. Miska i pędzelek do farbowania

Klipsy sekcyjne i separacyjne

Wykonane są z różnych materiałów, najczęściej ze stopów metali lub plastiku. Wykorzystywane są do podtrzymywania kosmyków lub większych partii włosów. Zapewniają możliwość utrzymania włosów w pożądanym miejscu na głowie podczas wykonywania różnych zabiegów fryzjerskich.



Rys. 2.115. Klipsy separacyjne

Menzurka

Służy od odmierzania pożądanych ilości preparatów fryzjerskich w formie płynnej.



Rys. 2.116. Menzurka

Wypełniacze do koka

Wykonane są ze specjalnego elastycznego plastiku i zazwyczaj zakończone metalową końcówką, która utrzymuje konstrukcję wypełniacza. Wypełniacze służą powiększeniu objętości fryzury. Są lekkie i nie powodują obciążenia włosów. Do produkcji wypełniaczy stosowane są różnokolorowe tworzywa dopasowane do koloru włosów naturalnych. Dzięki temu po ułożeniu fryzury wypełniacze nie są widoczne.



Rys. 2.117. Wypełniacze do koka

Wsuwki i szpilki kokówki

Wykonane są najczęściej z elastycznego, specjalnie hartowanego drutu, pokrytego kolorową farbą. Dzięki czemu przyjmują różne barwy, które dobiera się do koloru włosów lub koncepcji fryzury. Wykorzystywane są do podpinania włosów we fryzurach wieczorowych, dziennych i koktajlowych.



Rys. 2.118. Wsuwka



Rys. 2.119. Szpilka kokówka

Waga fryzjerska

Wykorzystywana jest do odmierzania pożądanej ilości preparatów fryzjerskich z dokładnością do 1 g.



Rys. 2.120. Waga fryzjerska

Karkówka (pędzel) pozwala usunąć krótkie ostrzyżone włosy, które potrafią się boleśnie wbić w skórę. Alternatywnie ze względów higienicznych można użyć ciepłego, wilgotnego ręcznika lub specjalnych wilgotnych chusteczek.



Rys. 2.121. Karkówka

2.7.4

ODZIEŻ OCHRONNA I MATERIAŁY JEDNORAZOWE

Pelerynka ochronna ma przede wszystkim chronić ubranie klienta. Powinna ona przylegać jak najściślej do szyi, żeby zapobiegać opadaniu ostrzyżonych włosów i osadzaniu się ich między ubraniem a skórą. Jeśli włosy są krótkie i delikatne, potrafią wbijać się w skórę i prowadzić do zapalenia w tych miejscach. Ze wzglę-

dów higienicznych coraz częściej przy stryżeniu włosów stosuje się jednorazowe peleryny.

Podwłóśnik (nakładka do stryżenia) zakładany jest na pelerynkę ochronną, jako podkład do stryżenia włosów sięgających poniżej linii ramion, co ułatwia prowadzenie nożyczek, a jednocześnie zabezpiecza pelerynkę ochronną przed przecięciem.

Kołnierzyk na szyję wykonany jest z mieszanki papierowo-gumowej i służy do ciasnego owinięcia szyi klienta przed założeniem pelerynki ochronnej. Po założeniu pelerynki wywija się go na nią w celu zapobiegania przedostawaniu się ścinków włosów między ubranie i skórę.

Wata stosowana jest chętnie przede wszystkim w przypadku stryżenia męskiego. Wkłada się ją do uszu klienta dla ochrony przed małymi ściętymi włosami. Stosuje się ją także podczas wykonywania zabiegów chemicznych w celu zabezpieczania przed przedostawaniem się preparatu na skórę twarzy klientów.

APARATY FRYZJERSKIE

2.7.5

Aparatem fryzjerskim jest sprzęt fryzjerski, który do swojego prawidłowego funkcjonowania potrzebuje energii elektrycznej.

Do aparatów fryzjerskich zalicza się:

- elektryczne suszarki ręczne, które służą do suszenia włosów w pasmach oraz między innymi do modelowania włosów.



Rys. 2.122. Zastosowanie elektrycznej suszarki ręcznej

- suszarki hełmowe, które pozwalają na jednoczesne suszenie włosów na całej głowie,
- prostownice, karbownice, lokówki, falownice, które powodują termiczną zmianę struktury włosów. Zależnie od zastosowanej płaszczyzny grzewczej włosy przyjmują różny kształt.



Rys. 2.123. Narzędzia termiczne

- promienniki i sauny do włosów – wykorzystywane są w zabiegach pielęgnacji, ondulacji chemicznej oraz koloryzacji. Dzięki zastosowaniu podwyższonej temperatury przyspieszają wchłanianie się preparatów, co skraca czas niezbędny na wykonanie zabiegu o około 50%.



Rys. 2.124. Zastosowanie aparatu do przyspieszania procesów chemicznych

- mikrokamery – wspomagają proces diagnozowania włosów



Rys. 2.125. Mikrokamera

- maszynki elektryczne do strzyżenia (patrz rozdział *Narzędzia tnące*)



Rys. 2.126. Elektryczna maszynka do strzyżenia

- nożyce termiczne (patrz rozdział *Narzędzia tnące*)



Rys. 2.127. Gorące nożyczki

- sterylizatory – autoklawy wykorzystywane są do niszczenia drobnoustrojów chorobotwórczych w środowisku zewnętrznym.



Rys. 2.128. Autoklaw



Rys. 2.129. Sanityzator

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (salon fryzjerski) Gemenacom/Shutterstock.com

Tekst główny: s. 12 (w zakładzie golibrody) Ullstein – Archiv Gerstenberg/Lehrmittel; s. 14 (golibroda podczas upuszczania krwi) Badhaus Museum, Kulmbach/Lehrmittel; s. 55 (higieniczne mycie rąk) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 65 (autoklaw) ze zbiorów Dominiki Gortatewicz; s. 74 (paluch koślawy) ze zbiorów Dominiki Gortatewicz; s. 94 (schemat reanimacji) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 95 (pozycja podczas masażu serca) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 97 (schemat ułożenia poszkodowanego) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 98 (chwyt Heimlicha) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 102 (pierwsza pomoc przy porażeniu prądem) ze zbiorów Dominiki Gortatewicz; s. 119 (ołówki) Africa Studio/Shutterstock.com, (kredki) Andrey Eremin/Shutterstock.com, (flamastry i markery) zhekoss/Shutterstock.com; s. 120 (farby akwarelowe) mareandmare/Shutterstock.com, (farby plakatowe) Svitlana-ua/Shutterstock.com; s. 144 (oddziaływanie światła) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 145 (oddziaływanie światła) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 146 (proporcje ciała dziecka) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 147 (proporcje ciała osoby dorosłej) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 150 (budowa głowy dziecka) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 151 (części głowy) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej, (deformacja kształtu głowy) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 170 (miska i pędzelek do farbowania) photopixel/Shutterstock.com, (klipsy separacyjne) anaken2012/Shutterstock.com, (menzurka) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 171 (wypełniacze do koka) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej, (wsuwka) anaken2012/Shutterstock.com, (szpilka kokówka) Simone Andress/Shutterstock.com; s. 172 (waga fryzjerska) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej, (karkówka) Celal ERDOGDU/Shutterstock.com; s. 174 (mikrokamera.) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 175 (autoklaw) ze zbiorów Dominiki Gortatewicz, (sanityzator) ze zbiorów Beaty Wach-Mińkowskiej; s. 187 (czytanie pisma dla niewidomych) Benjamin Albiach Galan/Shutterstock.com; s. 204 (rasa kaukaska) Luba V Nel/Shutterstock.com, (rasa mongoidalna) Igor Kovalchuk/Shutterstock.com, (rasa negroidalna) Luba V Nel/Shutterstock.com; s. 219 (łuszczyca) Christine Langer-Pueschel/Shutterstock.com; s. 220 (piegi) BestPhotoStudio/Shutterstock.com; s. 225 (opryszczka zwykła) Dani Vincek/Shutterstock.com; s. 227 (zapalenie mieszka włosowego) FCG/Shutterstock.com

Pozostałe ilustracje i fotografie umieszczone w podręczniku na stronach: 15, 20–23, 30–32, 52, 54, 57, 58, 60, 65, 69, 71, 72, 80, 83, 85, 105–118, 121–146, 148, 149, 151–153, 155–164, 166, 168, 169, 173–175, 177, 181, 187, 190, 191–198, 200–203, 205–209, 211–214, 217, 220, 221, 223–225, 229, 230, 234, 235, 237, 242, 243, 245–251, 254, 256 zostały opublikowane za zgodą wydawnictwa Europa-Lehrmittel, Nournej, Vollmer GmbH&Co. KG.